

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. № 3/1 від «31» 08. 2022 р.)

Ректор

Анатолій МАЗАРАКІ

СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ ТА ЗАЙНЯТОСТІ / SOCIOLOGY OF LABOR AND EMPLOYMENT

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	бакалавр	/ bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/ Social and behavior sciences
спеціальність	054 Соціологія	/ Sociology
освітня програма	Соціологія економічної діяльності	Sociology of economic activity

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автори: Єнін М.Н., кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії, соціології та політології.

Ліпін М.В. доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та політології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології 14.12.2021 р., протокол №13, вченій раді факультету 24.05.2022 р., протокол № 5.

Рецензенти:

Кухта М.П., доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та політології,

Лисенко Т.О., кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії, соціології та політології,

Соболева Н.І., доктор соціологічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Інституту соціології НАНУ

**СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ ТА ЗАЙНЯТОСТІ/
SOCIOLOGY OF LABOUR AND EMPLOYMENT**

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	бакалавр	/ bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/ Social and behavioral sciences
спеціальність	054 Соціологія	/ Sociology
освітня програма	Соціологія економічної діяльності	Sociology of economic activity

І. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
		Усього годин/ кредитів	з них			
			лекції	семінарські заняття/ МК	самостійна робота студентів	
1	Вступ. Предмет і зміст соціології праці та зайнятості	6	1	2	3	О, Т, ТЗ, ЕК
2	Основні етапи розвитку соціології праці та зайнятості	9	2	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК
3	Праця як система суспільних відносин	11	2	2	7	О, Т, ТЗ, ЕК
4	Соціальні процеси у сфері праці	7	2	2	3	О, Т, ТЗ, ЕК
5	Соціально-культурні виміри праці	7	2	2	3	О, Т, ТЗ, ЕК
6	Мотивація трудової діяльності та стимулювання праці	13	2	4	7	О, Т, ТЗ, ЕК
7	Ринок праці	9	2	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК
8	Зайнятість населення	9	2	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК
9	Трудова поведінка	7	2	2	3	О, Т, ТЗ, ЕК)
10	Соціологічний підхід до аналізу професійного розподілу праці	9	2	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК

11	Праця у неформальному секторі економіки	11	2	4	5	О, Т, ТЗ, ЕК, ККР
12	Якість робочої сили та професійна освіта	8	1	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК
13	Профспілки і програми соціального партнерства	8	1	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК
14	Трудова міграція в сучасному світі	11	2	4	5	О, Т, ТЗ, ЕК
15	Гендерні аспекти праці і зайнятості	8	1	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК
16	Трудові колективи та організації	8	1	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК
17	Глобальні трансформації у сфері праці та зайнятості	9	2	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК
18	Соціологічна служба та її функції в організації	8	1	2	5	О, Т, ТЗ, ЕК
19	Організація соціологічних досліджень соціальних процесів у сфері праці та зайнятості	11	2	4	5	О, Т, ТЗ, ЕК
20	Методи збирання, оброблення і аналізу соціологічної інформації у сфері праці і зайнятості	11	2	4	5	О, Т, ТЗ, ЕК, ККР
	Разом	180/6	34	50	96	
	Підсумковий контроль					екзамен

Скорочення:

О – опитування

Т – тестування

ТЗ – творче завдання

ЕК – експрес-контроль

ККР – комплексна контрольна робота

II. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність*	Робочий час студента, год.
<p>Знати: предметну галузь, функції, задачі, дослідницькі питання в соціології праці та зайнятості.</p> <p>Вміти: розрізняти змістовні відмінності в особливостях використання основних понять в праці та зайнятості.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 1. Вступ. Предмет і зміст соціології праці та зайнятості</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет, функції соціології праці та зайнятості. Суспільний характер праці. 2. Взаємозв'язок соціології праці з іншими прикладними соціологічними дисциплінами. 3. Основні підходи до визначення категорії «праця». <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 3-20], 5 [с. 5-30]. <i>Додатковий:</i> 8 [Розділ 1,2], 20 [с. 6-45]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні категорії соціології праці. 2. Зміст і характер праці. 3. Трудова діяльність, трудова поведінка, трудовий потенціал. 4. Ставлення до праці, задоволеність працею. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Поділіться на групи (4-5 осіб) і підготуйте відеоролик-опитування на тему «Яку роль креативність відіграє в житті студентів» (не менше 10 респондентів).</i> 2. <i>Підготуватися до дискусії на тему: «Значення праці у світових релігіях».</i> 3. <i>Підготувати презентацію у</i> 	<p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">3</p>

	<p><i>PowerPoint на одну з тем:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Чи може праця зробити з мавпи людину?». ✓ «Спільне та відмінне між працею та творчістю». ✓ «Соціальні функції праці». <p>4. Підготуйте словник основних термінів по питанням лекції та семінарського заняття.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 3-20], 5 [с. 5-30]. <i>Додатковий:</i> 8 [Розділ 1,2], 20 [с. 6-45]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p>	
<p>Знати: генезу, еволюцію та основні наукові підходи в соціології праці та зайнятості.</p> <p>Вміти: порівнювати та визначати достоїнства та недоліки основних соціологічних теорій праці та зайнятості.</p>	<p>Тема 2. Основні етапи розвитку соціології праці та зайнятості</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Донауковий етап розвитку соціологічної думки про працю та передумови виникнення наукової соціології праці. 2. Основні етапи становлення класичної теорії соціології праці. 3. Період індустріальної соціології. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 25-40], 5 [с. 32-48]. <i>Додатковий:</i> 20 [с. 3-48]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класична теорія соціології праці та концепція людських відносин: порівняльна характеристика 2. Виникнення і розвиток концепції «якості робочого життя» та її змістовне наповнення. 3. Розвиток вітчизняної соціології праці. Періоди розвитку вітчизняної соціології праці. <p>Завдання для самостійної роботи</p>	<p>2</p> <p>2</p>

<p>трудових відносин в інформаційному суспільстві під впливом технологічної революції.</p>	<p>2. Поділ і кооперація праці. 3. Механізми соціального контролю в трудових колективах. 4. Класифікація професій і типологія груп за характером і змістом праці.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Підготувати презентацію у PowerPoint на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Характер і соціальна природа праці в аграрному суспільстві». ✓ «Особливості праці в індустріальному суспільстві». ✓ «Трансформації праці в ситуації формування інформаційного суспільства». ✓ «Зміна видів праці: історичний характер і форми прояву». <p>2. Підготуйте до дискусії на тему «Постіндустріальне (інформаційне) суспільство: міф, футурологічна утопія чи реальність?».</p> <p>3. На основі аналізу літературних джерел підготуйте письмову відповідь на питання про те, як може розвиватись теорія та практика соціологічних досліджень в проблемах, що дотичні темі (до 2 тис. знаків).</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 2 [с. 18-52], 3 [с. 3-58], 5 [с. 36-54]. Додатковий: 8 [1-4 глави], 14 [с. 139-147]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p>	<p>7</p>
<p>Знати: сутність, структуру, фактори, види та етапи трудової адаптації, а також особливості</p>	<p>Тема 4. Соціальні процеси у сфері праці.</p> <p>Лекція План лекції</p> <p>1. Загальна характеристика соціальних процесів у сфері праці.</p>	<p>2</p>

<p>перебігу та врегулювання трудових конфліктів.</p> <p>Вміти: розробляти інструментарій соціологічного дослідження на тему трудової адаптації працівників, а також визначати методи вимірювання соціальної напруженості у сфері праці.</p>	<p>2. Сутність і структура трудової адаптації. Показники адаптованості працівників.</p> <p>3. Соціальні норми, санкції, їх класифікація.</p> <p>4. Причини виникнення і механізми вирішення соціальних конфліктів у сфері праці.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 54-90], 3 [с. 60-72], 5 [с. 56-80]. <i>Додатковий:</i> 13 [с. 5-44], 15 [с. 3-54]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Емпіричні дослідження трудових конфліктів. 2. Методи вирішення трудових конфліктів. Роль профспілок у врегулюванні трудових конфліктів. 3. Судові та досудові методи регулювання трудових конфліктів. <p>Завдання для самостійної роботи студентів: <i>1. Відповідно до теоретичних напрацювань теми лекції напишіть програму соціологічного дослідження на тему «Трудова адаптація працівників на підприємстві». Підготуйте відповідний інструментарій. В програмі соціологічного дослідження сформулюйте проблемну ситуацію, визначте об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження, орієнтовну вибірку сукупність, обґрунтування методу, зробіть інтерпретацію та операціоналізацію основних понять (до 3 сторінок).</i> <i>1. Підготувати презентацію у PowerPoint на одну з тем:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Соціологічна характеристика страйку». ✓ «Роль профспілок у врегулюванні трудових конфліктів». ✓ «Функції арбітражу у врегулюванні трудових 	<p>2</p> <p>3</p>
--	---	-------------------

	<p style="text-align: center;"><i>конфліктів».</i></p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 54-90], 3 [с. 60-72], 5 [с. 56-80]. <i>Додатковий:</i> 13 [с. 5-44], 15 [с. 3-54]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p>	
<p>Знати: роль та місце ціннісних передумов у формуванні трудової етики в різних типах суспільства.</p> <p>Вміти: визначати ціннісні трансформації трудової культури в процесі суспільної еволюції.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 5. Соціально-культурні виміри праці.</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Праця як одна з фундаментальних цінностей культури. 2. Культура та якість праці. Функції господарської культури. 3. Цінність праці в традиційних суспільствах. 4. Особливості капіталістичної господарської культури за М. Вебером. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 1 [с. 3-220], 3 [с. 75-89]. <i>Додатковий:</i> 13 [с. 45-75], 15 [с. 3-150]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціалістична господарська культура та її мобілізаційний характер. 2. Трудова культура і зайнятість в постіндустріальному суспільстві. 3. Праця і культура «постмодерну»: трудова культура постіндустріального Заходу. 4. Масова культура і дозвілля в сучасному суспільстві. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p><i>1. На основі праці М. Вебера «Протестантська етика і дух капіталізму підготуйтеся до дискусії «Роль норм і цінностей у розвитку ринкової економіки».</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>

	<p>2. Підготуйте письмову відповідь на питання, чому протестантизм містив ціннісні підвалини для виникнення капіталізму на відміну від багатьох інших релігій (до 2 тис. знаків).</p> <p>3. Підготувати презентацію у PowerPoint на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Цінності праці в різних типах суспільств». ✓ «Трансформація базових мотивів діяльності при переході від індустріального до постіндустріального способів виробництва». ✓ «Особливості «капіталістичного духу» за В. Зомбартом». ✓ «Субкультура «міщанських чеснот» в традиційних суспільствах». ✓ «Господарська активність як релігійний обов'язок». <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с. 3-220], 3 [с. 75-89]. Додатковий: 13 [с. 45-75], 15 [с. 3-150]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p>	3
<p>Знати: сутність та основні риси теорій мотивації, а також практичних методів мотивації до праці, які використовуються в сучасному менеджменті.</p> <p>Вміти: розробляти інструментарій соціологічного дослідження на</p>	<p style="text-align: center;">Тема 6. Мотивація трудової діяльності та стимулювання праці.</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мотивація трудової поведінки: сутність, типологія і моделі. 2. Потреби індивіда як джерело формування мотивів праці. Основні теорії мотивації. 3. Стимулювання трудової мотивації: сутність, функції, методи. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 2 [с. 92-125], 3 [с. 90-105], 5 [с. 82-120]. Додатковий: 13 [с. 119-141]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p> <p style="text-align: center;">Семінар</p>	2

<p>тему мотивації персоналу до праці.</p>	<p style="text-align: center;">План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методика вимірювання структури трудової мотивації. 2. Емпіричні дослідження мотивації праці. 3. Управління стресом на робочому місці. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Напишіть проект програми соціологічного дослідження на тему «Мотивація персоналу організації: проблеми та перспективи». 2. Складіть анкету, завдання якої полягає у виявленні рівня задоволеності співробітників підприємства різними умовами роботи та соціальними взаємовідносинами в колективі. Використовуйте для постановки питань соціологічні теорії мотивації, різні види шкал в соціології (номінальні, рангові, інтервальні). 3. Поділіться на групи (4-5 осіб) і підготуйте відеоролик-опитування на тему «Чому студенти працюють?» 4. Підготувати презентацію у PowerPoint на одну з тем: <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Методи мотивації до праці». ✓ «Роль маркетингу у формуванні потреб індивідів в сучасному суспільстві». ✓ «Переваги та недоліки «піраміди потреб» А. Маслоу». <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 2 [с. 92-125], 3 [с. 90-105], 5 [с. 82-120]. Додатковий: 13 [с. 119-141]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p>	<p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">7</p>
<p>Знати: наукові підходи у визначенні сутності, функцій, місця ринку праці у</p>	<p style="text-align: center;">Тема 7. Ринок праці</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p>	<p style="text-align: center;">2</p>

<p>функціонуванні та розвитку суспільства.</p> <p>Вміти: оперувати основними науковими категоріями в аналізі особливостей ринку праці, його взаємодії з іншими соціальними інститутами.</p>	<p>1. Ринок праці як соціально-економічна категорія: економічне та соціологічне трактування.</p> <p>2. Вплив ринку праці на функціонування та розвиток суспільства.</p> <p>3. Соціальна обумовленість принципів існування ринку праці: товарно-грошові відносини і конкуренція суб'єктів господарювання.</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 125-148], 4 [с. 57-92], 5 [с. 122-145]. <i>Додатковий:</i> 15 [с. 139-147, 148-155], 19 [с. 178-193], 22 [с. 5-110]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <p>1. Ринок робочої сили: соціально-економічне розуміння.</p> <p>2. Первинний і вторинний ринок праці.</p> <p>3. Ринок праці та ринок освіти: перспективи працевлаштування.</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Використовуючи <i>рекомендовану літературу до семінарського заняття, напишіть есе на тему: «Функції ринку робочої сили» (до 3 тис. знаків).</i></p> <p>2. Підготувати презентацію у PowerPoint на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Ринок праці та розвиток суспільства». ✓ «Основні категорії ринку праці» ✓ «Причини та наслідки перетворення робочої сили на товар» <p>3. Підготуйтеся до дискусії на тему «Нерівність на ринку праці в параметрах гендеру».</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">5</p>
--	---	---

	<p><i>Основний:</i> 2 [с. 125-148], 4 [с. 57-92], 5 [с. 122-145].</p> <p><i>Додатковий:</i> 15 [с. 139-147, с. 148-155], 19 [с. 178-193], 22 [с. 5-110].</p> <p><i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p>	
<p>Знати: сутність, види, фактори і основні тенденції розвитку зайнятості населення, а також статистичні показники, що використовуються при аналізі зайнятості</p> <p>Вміти: проводити вторинний соціологічний аналіз соціальних проблем, пов'язаних із зайнятістю населення (на прикладі даних Міжнародної Організації Праці).</p>	<p align="center">Тема 8. Зайнятість населення</p> <p align="center">Лекція</p> <p align="center">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і види зайнятості. 2. Сегментація і гнучкість ринку праці. Первинний і вторинний сектори ринку праці. 3. Основні напрямки підвищення гнучкості ринку праці. 4. Нерегламентована зайнятість та її основні напрямки. <p align="center">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний:</i> 2 [с. 148-160], 4 [с. 93-105], 5 [с. 146-162].</p> <p><i>Додатковий:</i> 15 [с. 139-147, с. 148-155], 17 [с. 171-185], 20 [с. 65-140].</p> <p><i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p align="center">Семінар</p> <p align="center">План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємницька праця як форма самозайнятості: стимули до заняття підприємництвом. 2. Безробіття як соціально-економічний феномен. Види безробіття. 3. Показники статистики зайнятості. 4. Рівень безробіття за методологією МОП. <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p><i>1. Підготуйте презентацію у Power Point (8-10 слайдів) на основі сайту Міжнародної організації праці. (В меню «Research» оберіть одне з міжнародних досліджень на тему, пов'язану зі станом зайнятості у сучасному світі. Лінк на сайт:</i></p>	<p align="center">2</p> <p align="center">2</p>

	<p>https://www.ilo.org/global/publications/WCMS821843/lang--en/index.htm)</p> <p>2. Підготуйте есе на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Трансформації ринку праці в інформаційному суспільстві». ✓ «Соціально-демографічні особливості зайнятості». ✓ «Причини поширення нестандартних форм зайнятості». ✓ «Соціальний захист від безробіття: . особливості вітчизняного ринку праці» <p>3. Підготуйтеся до дискусії на тему «Особливі похилого віку на ринку праці: ризики і можливості».</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 2 [с. 148-160], 4 [с. 93-105], 5 [с. 146-162]. Додатковий: 15 [с. 139-147, с. 148-155], 17 [с. 171-185], 20 [с. 65-140]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p>	5
<p>Знати: особливості, характеристики, структуру, типологію трудової поведінки, а також управлінські механізми її регуляції.</p> <p>Вміти: визначати алгоритми соціального управління трудовою поведінкою відповідно до специфіки трудової</p>	<p style="text-align: center;">Тема 9. Трудова поведінка.</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура, сутність і типологія трудової поведінки та трудової діяльності. 2. Трудова адаптація: зміст, види, етапи. 3. Основні чинники трудової адаптації. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 2 [с. 128-144], 3 [с. 106-122], 5 [с. 122-140]. Додатковий: 6 [с. 35-52], 10 [с. 11-29], 16 [с. 22-33]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальне управління трудовою поведінкою: основні напрями та соціальні механізми. 	2
		4

<p>ситуації.</p>	<p>2. Структура механізму регуляції трудової поведінки: потреби, мотиви та диспозиції.</p> <p>3. Управління трудовою адаптацією.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Підготувати презентацію у PowerPoint на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Потенціал освіти у формуванні трудової поведінки». ✓ «Трудова ситуація як середовище управління трудовою поведінкою». ✓ «Значення трудової поведінки як елементу дисциплінарної влади». <p>2. Підготуйтеся до дискусії на тему: «Роль адаптації і творчості в людській діяльності».</p> <p>3. Складіть кросворд з основних понять теми.</p> <p>4. Підготуйте схему з можливими напрямками та механізмами соціального управління трудовою поведінкою.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 128-144], 3 [с. 106-122], 5 [с. 122-140]. <i>Додатковий:</i> 6 [с. 35-52], 10 [с. 11-29], 16 [с. 22-33]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p>	<p>3</p>
<p>Знати: специфіку соціологічного аналізу професійного розподілу праці, основні теорії та критерії професіоналізму</p> <p>Вміти:</p>	<p>Тема 10. Соціологічний підхід до аналізу професійного розподілу праці.</p> <p>Лекція План лекції</p> <p>1. Сутність та функції професійного розподілу праці.</p> <p>2. Сучасні соціологічні концепції професіоналізму. Критерії професіоналізму.</p> <p>3. Неовеберіанський підхід до визначення професії: модель професії як інституційної монополії на ринку праці.</p> <p>Список рекомендованих джерел:</p>	<p>2</p>

<p>використовувати соціологічні теорії для аналізу структури професійних груп в сучасному суспільстві.</p>	<p><i>Основний:</i> 1 [с. 220-265], 2 [с.145-165], 3 [с. 90-120]. <i>Додатковий:</i> 8 [глави 4-5], 9 [с. 60-86], 18 [с. 99-109]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару</p> <p>1. Позиції професіоналів в соціальній структурі технократичного, постіндустріального та інформаційного суспільств.</p> <p>2. Професійний статус як критерій стратифікації.</p> <p>3. Менеджери як нові професіонали.</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. На основі аналізу соціологічної літератури до теми лекції та семінарського заняття зробіть таблицю розподілу основних професійних груп в Україні (у % відповідно до неовеберіанського та неомарксистського підходів).</p> <p>2. Поділіться на групи (4-5 осіб.) і підготуйте відеоролик-опитування на тему «Від чого, на вашу думку, залежить престиж професії?» (не менше 10 респондентів).</p> <p>3. Напишіть есе на тему: «Меритократія як суспільна модель» .</p> <p>4. Підготувати презентацію у PowerPoint на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Тенденції розвитку професійних груп в сучасній Україні». ✓ «Неомарксистський підхід до визначення професії». ✓ «Місце професіоналів в суспільному розподілі праці згідно з Е. Дюркгеймом». ✓ «Модель професії в рамках теорії класів». <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел:</p> <p><i>Основний:</i> 1 [с. 220-265], 2 [с.145-165], 3 [с. 90-120].</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">5</p>
--	---	---

	<p><i>Додатковий:</i> 8 [глави 4-5], 9 [с. 60-86], 18 [с. 99-109]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p>	
<p>Знати: причини, напрямки та тенденції поширення трудових відносин у неформальному секторі економіки.</p> <p>Вміти: робити порівняльний аналіз поширення неформальної зайнятості в різних регіонах України, а також визначати її специфіку в міжнародному контексті.</p>	<p>Тема 11. Праця у неформальному секторі економіки.</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формальні і неформальні норми і відносини в сфері праці. 2. Неформальна економіка та неформальні відносини у сфері праці: зміст понять та їх співвідношення. 3. Типологія неформальних відносин і їх проявів в рамках трудових організацій. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 168-185], 3 [с. 122-144], 4 [с. 57-92]. <i>Додатковий:</i> 6 [с. 33-52], 17 [с. 171-185]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Професійно-кваліфікаційний і демографічний склад працівників неформального сектору. 2. Економічна активність домогосподарств в сфері неформальної економіки. 3. Державна політика по відношенню до неформальної економіки. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготуйтеся до дискусії на тему «Міжнародний досвід державної політики по відношенню до неформальної економіки та українська специфіка». 2. Підготуйте презентацію у Power Point на одну з тем: <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Перспективи розвитку неформальної зайнятості в Україні». ✓ «Взаємозв'язок між неформальним сектором зайнятості, рівнем 	<p>2</p> <p>4</p> <p>5</p>

	<p><i>безробіття, обсягом і структурою доходів домашніх господарств».</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>«Причини зростання неформальної економіки в 90-ті рр. ХХ ст.».</i> ✓ <i>«Основні тенденції зайнятості в неформальному секторі в Україні.»</i> <p><i>3. Складіть кросворд з основних понять теми (не менше 15 слів).</i></p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 2 [с. 168-185], 3 [с. 122-144], 4 [с. 57-92].</i> <i>Додатковий: 6 [с. 33-52], 17 [с. 171-185].</i> <i>Інтернет-ресурси: 23-27.</i></p>	
<p>Знати: місце, роль, моделі професійної освіти у підготовці робочої сили, проблеми та перспективи розвитку людського капіталу в Україні.</p> <p>Вміти: порівнювати основні підходи до визначення людського капіталу, визначати основні проблеми та перспективи його розвитку в Україні.</p>	<p>Тема 12. Якість робочої сили та професійна освіта.</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якість робочої сили і кваліфікація працівників. 2. Інвестиції в людський капітал та їх взаємозв'язок із прибутком. Внутрішні інвестиції в людський капітал працівників. 3. Поняття безперервної освіти. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 2 [с. 188-198], 3 [с. 146-160], 5 [с. 142-165].</i> <i>Додатковий: 9 [с. 60-86], 15 [с. 104-161].</i> <i>Інтернет-ресурси: 23-27.</i></p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моделі безперервної освіти в державному і приватному секторах економіки. 2. Поняття «людський капітал». 3. Стратегії інвестицій в людський капітал в умовах соціально-економічної невизначеності. 	<p>1</p> <p>2</p>

	<p>4. Моделі трудової кар'єри.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. На основі вторинного аналізу даних звіту Центру Разумкова визначте основні напрямки розвитку людського капіталу в Україні. Підготуйте доповідь за результатами аналізу.</p> <p>2. Підготуйте презентацію у Power Point (10-12 слайдів) на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Трансформації якості робочої сили і кваліфікації працівників: від аграрного до інформаційного суспільства». ✓ «Перспективи реформування системи освіти та професійної підготовки в Україні». ✓ «Вимоги до якості робочої сили в сучасних умовах: український та світовий контекст». ✓ «Попит на освіту з боку працівників» <p>3. Поділіться на групи (4-5 осіб) і підготуйте відеоролик-опитування на тему «Що таке безперервна освіта?» (не менше 10 респондентів).</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 2 [с. 188-198], 3 [с. 146-160], 5 [с. 142-165]. Додатковий: 9 [с. 60-86], 15 [с. 104-161]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p>	5
<p>Знати: місце профспілок у сучасній системі трипартизму, історичні, правові та організаційні аспекти розвитку соціального партнерства.</p>	<p>Тема 13. Профспілки і програми соціального партнерства.</p> <p>Лекція План лекції</p> <p>1. Роль, цілі і завдання профспілок на ринку праці.</p> <p>2. Визначення, мета, принципи і суб'єкти соціального партнерства (трипартизму).</p> <p>3. Історичний аспект розвитку соціального партнерства за кордоном і в Україні.</p>	1

<p>Вміти: узагальнювати та типологізувати форми, причини, сутність, шляхи розв'язання трудових конфліктів, визначати місце профспілок в системі соціального партнерства.</p>	<p>4. Правові та організаційні проблеми становлення соціального партнерства в Україні.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 200-215], 3 [с.162-178], 5 [с. 168-185]. <i>Додатковий:</i> 13 [с. 119-169], 15 [с. 172-190]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особлива роль держави як арбітра та роботодавця на ринку праці. 2. Структура колективного договору. 3. Об'єкти колективних переговорів. 4. Порядок укладення колективних договорів на мікрорівні, їх структура та зміст. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовуючи літературу до лекцій та семінарських занять, зробіть презентацію у Power Point з використанням таблиць та схем на тему: «Сутність, форми і причини трудових конфліктів». 2. Напишіть есе із власними аналізом, критичними зауваженнями на тему «Сутність та шляхи розв'язання трудових конфліктів» (до 2-3 тис. знаків). 3. Підготуйтеся до дискусії на тему: «Роль конфлікту і консенсусу у розвитку суспільства» 4. Складіть кросворд з основних понять теми. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 200-215], 3 [с.162-178], 5 [с. 168-185]. <i>Додатковий:</i> 13 [с. 119-169], 15 [с. 172-190]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p>	<p>2</p> <p>5</p>
<p>Знати: соціологічні теоретичні підходи до</p>	<p>Тема 14. Трудова міграція в сучасному світі.</p> <p>Лекція План лекції</p>	<p>2</p>

<p>аналізу міграційних процесів, причини та соціальні наслідки зовнішніх трудових міграцій для сучасних держав.</p> <p>Вміти: на основі аналізу соціологічних теорій міграції та наявних емпіричних даних розробляти практичні рекомендації зменшення зовнішніх міграцій кваліфікованої робочої сили за кордон.</p>	<p>1. Соціологічні аспекти трудової міграції. Види трудової міграції.</p> <p>2. Неокласичний підхід до аналізу міграції.</p> <p>3. Теорія «міграційної мережі», або «кумулятивної причинності».</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 216-225], 3 [с.180-235], 5 [с. 186-195]. <i>Додатковий:</i> 10 [с. 11-29], 22 [с. 5-110]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p>Семинар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Масштаби та напрямки трудових міграцій українців. 2. Компоненти зовнішньої трудової міграції. 3. Можливості державної політики зменшення відтоку трудових мігрантів за кордон. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготуйте доповідь на тему з використанням презентації на тему «Соціальний капітал спільнот українських мігрантів». 2. Уявіть себе в ролі політичного лідера. Напишіть політичну програму (до 3 тис. знаків), яка б на Вашу думку сприяла зменшенню масштабів міграції кваліфікованої робочої сили за кордон. 3. Підготуйтеся до дискусії на тему: «Плюси і мінуси трудової міграції». 4. Підготуйте презентацію у Power Point (10-12 слайдів) на одну з тем: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Причини та наслідки трудових міграцій. ✓ «Значення та зміст теорії транснаціоналізму». 	<p>4</p> <p>5</p>
--	--	-------------------

	<p>✓ «Основні характеристики теорії «міграційних систем».</p> <p>✓ «Сутність теорії міграційного переходу».</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 216-225], 3 [с.180-235], 5 [с. 186-195]. <i>Додатковий:</i> 10 [с. 11-29], 22 [с. 5-110]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p>	
<p>Знати: теоретичні підходи щодо пояснення гендерної нерівності у сфері праці та зайнятості, особливості гендерної дискримінації на ринку праці.</p> <p>Вміти: здійснювати порівняльний аналіз теоретичних аспектів визначення причин гендерної нерівності у сфері праці та зайнятості, а також причин та шляхів її подолання.</p>	<p>Тема 15. Гендерні аспекти праці і зайнятості.</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та зміст гендерного підходу до вивчення соціально-трудових відносин. 2. Патріархальний розподіл праці в аграрному суспільстві. 3. Місце жінки та чоловіка в суспільному розподілі праці в індустріальну епоху. 4. Статус домашньої (неоплачуваної) роботи. Гендерні особливості «подвійного навантаження». <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 2 [с. 226-232], 3 [с. 236-288]. <i>Додатковий:</i> 7 [с. 327-353], 11 [с. 152-160], 12 [с. 77-96]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p>Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні підходи до пояснення гендерної нерівності у сфері праці та зайнятості (Ф. Енгельс, Г. Беккер). 2. Горизонтальна та вертикальна гендерна сегрегація на ринку праці. 3. Позитивна та негативна дискримінація на основі гендерних ознак. 4. Основні прояви гендерної дискримінації. <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p>	<p>1</p> <p>2</p>

	<p>1. Підготуйте есе на тему: «Гендерні стереотипи у сфері зайнятості: причини та шляхи подолання».</p> <p>2. Підготуйте презентацію у Power Point на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Приклади розподілу праці в патріархальному суспільстві». ✓ «Гендерний розподіл часу». ✓ «Чоловічі» та «жіночі» професії» ✓ «Різниця в оплаті праці між чоловіками та жінками». ✓ «Соціальні ролі «годувальника» і «берегині домашнього вогнища». <p>3. Поділіться на групи (4-5 осіб) і підготуйте відеоролик-опитування на тему «Чи існують, на вашу думку, “чоловічі” та “жіночі” професії?».</p> <p>4. Підготуйтеся до дискусії на тему: «Соціальні ролі «годувальника» і «берегині домашнього вогнища в українському і світовому контексті».</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 2 [с. 226-232], 3 [с. 236-288], Додатковий: 7 [с. 327-353], 11 [с. 152-160], 12 [с. 77-96]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p>	5
<p>Знати: загальні ознаки соціальної структури трудових організацій та колективів, а також особливості їх функціонування.</p> <p>Вміти: розробляти програму соціологічного</p>	<p>Тема 16. Трудові колективи та організації.</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трудові організації: особливості їх формування та функціонування. 2. Трудова організація і трудовий колектив як об'єкти соціологічного дослідження. 3. Сутнісні ознаки трудового колективу. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 2 [с. 233-238], 3 [с. 290-335]. Додатковий: 15 [с. 50-135], 20 [с. 142-340]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p> <p style="text-align: center;">Семінар</p>	1

<p>дослідження трудового колективу організації, у відповідності до проблеми та мети програми визначати інструментарій, обґрунтувати його вибір.</p>	<p style="text-align: center;">План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості функціонування трудових колективів великих підприємств. 2. Особливості функціонування трудових організацій у сфері приватного бізнесу. <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Напишіть програму соціологічного дослідження вивчення трудового колективу організації. Розробіть інструментарій для його проведення.</i> 2. <i>Виконайте есе на тему: «Особливості функціонування трудових колективів в умовах пандемії COVID-19» (до 2 тис. знаків).</i> 3. <i>Підготуйте презентацію у Power Point на одну з тем:</i> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>«Всезагальна та спільна праця».</i> ✓ <i>«Особливості трудового колективу в сфері науки і освіти».</i> ✓ <i>«Специфіка трудових колективів в постмодерній культурі».</i> ✓ <i>«Логіка управління людьми і управління справами в трудових організаціях різного типу».</i> 4. <i>Складіть кросворд з основних понять теми.</i> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: <i>Основний: 2 [с. 233-238], 3 [с. 290-335]. Додатковий: 15 [с. 50-135], 20 [с. 142-340]. Інтернет-ресурси: 23-27.</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">5</p>
<p>Знати: особливості та ключові тренди зміни у сфері праці та зайнятості у постіндустріальн ій економіці, а також причини</p>	<p style="text-align: center;">Тема 17. Глобальні трансформації у сфері праці та зайнятості.</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні тренди глобалізації. 2. Постіндустріалізація як вища форма глобальної індустріалізації. 3. Деіндустріалізація як загроза економічній безпеці. 	<p style="text-align: center;">2</p>

<p>поширення явища прекарності та його соціальні наслідки.</p> <p>Вміти: визначати взаємозв'язки між глобальними економічними трансформаціями та змінами у сфері праці та зайнятості.</p>	<p>4. Виникнення нової економіки. Креативна економіка.</p> <p>5. Постмодерн та зміна суспільних цінностей. Міжкультурні проблеми управління та мотивації праці.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 3 [с. 335-385], 5 [с. 196-220]. <i>Додатковий:</i> 19 [с. 178-193], 15 [с. 477-518], 21 [с. 5-110]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p>Семінар План семінару</p> <p>1. Нові методи організації та управління працею в постіндустріальній економіці. Трансформація форм і видів трудової діяльності.</p> <p>2. Мережева організація праці і мережевий працівник.</p> <p>3. Концепція нового класу – прекаріат.</p> <p>Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Підготуйте презентацію на тему «Прекаріат в соціальній структурі сучасного суспільства» (8-10 слайдів).</p> <p>2. Напишіть есе на тему: «Сутність та характерні ознаки ситуації прекарності».</p> <p>3. Підготуйтеся до дискусії на тему «Суспільні проблеми, які супроводжують явище прекарної зайнятості».</p> <p>4. . Підготуйте презентацію у Power Point на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Піднесення креативного класу як рушійної сили постіндустріальної економіки». ✓ «Глобальні зміни в сфері праці: загальні тенденції». ✓ «Деіндустріалізація як загроза економічній безпеці». ✓ «Інновації і традиції в сучасному суспільстві». ✓ «Взаємозв'язок постмодерну і логіки пізнього капіталізму». 	<p>2</p> <p>5</p>
--	---	-------------------

	<p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 3 [с. 335-385], 5 [с. 196-220]. <i>Додатковий:</i> 19 [с. 178-193], 15 [с. 477-518], 21 [с. 5-110]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p>	
<p>Знати: місце, роль та функції соціологічних служб в сучасних організаціях, проблематика їх досліджень щодо праці та зайнятості.</p> <p>Вміти: здійснювати пошук вторинних даних результатів досліджень соціологічних центрів щодо проблем праці та зайнятості.</p>	<p align="center">Тема 18. Соціологічна служба та її функції в організації.</p> <p align="center">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологічні служби, їх призначення і структура. 2. Основні напрямки соціологічних досліджень на виробництві. 3. Трудовий колектив як предмет соціологічного дослідження. Соціальна структура трудового колективу. <p align="center">Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 3 [с. 386-402]. <i>Додатковий:</i> 15 [с. 313-341], 21 [с. 5-110]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p align="center">Семінар План семінару</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце соціологічної служби у структурі підприємства. 2. Трудовий колектив як соціальна організація та соціальна спільнота. 3. Проблеми планування соціального розвитку виробничого колективу. 4. Управління трудовою мобільністю. <p align="center">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На основі моніторингу сайтів провідних соціологічних центрів знайдіть проведені дослідження щодо проблем праці та зайнятості. Створіть дайджест основних результатів 2-3 досліджень. 2. Підготуйте презентацію у Power Point на одну з тем: 	<p align="center">1</p> <p align="center">2</p> <p align="center">5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ «Піднесення креативного класу як рушійної сили постіндустріальної економіки». ✓ «Трудова мобільність на підприємстві: чинники, функції, типи». ✓ «Трудова кар'єра: значення та планування на підприємстві». ✓ «Планування, реалізація і контроль трудової кар'єри з боку організації». ✓ «Інституціональні протиріччя в соціально-трудовій сфері». <p>3. Складіть кросворд з основних понять теми.</p> <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 3 [с. 386-402]. Додатковий: 15 [с. 313-341], 21 [с. 5-110]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p>	
<p>Знати: сутність, етапи та процедури соціологічного дослідження.</p> <p>Вміти: на основі вивченого теоретичного матеріалу розробляти власний проект соціологічного дослідження у сфері праці та зайнятості.</p>	<p style="text-align: center;">Тема 19. Організація соціологічних досліджень соціальних процесів у сфері праці та зайнятості.</p> <p style="text-align: center;">Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні етапи і процедури соціологічного дослідження. 2. Формування проблеми, визначення мети дослідження, постановка завдань. 3. Визначення об'єкта і предмета дослідження. Інтерпретація і операціоналізація понять. 4. Соціометрія як метод вивчення трудового колективу. <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 3 [с. 403-415]. Додатковий: 16 [с. 22-33]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p> <p style="text-align: center;">Семінар План семінару Дослідницьке завдання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На основі статистичного щорічника України державної служби статистики України або даних сайту http://www.ukrstat.gov.ua/ підготуйте інформацію про зміни частки найманих 	2

	<p>працівників у секторальній структурі зайнятості в Україні з 2014 по 2020 рр.. Можна використовувати 3 секторальну або 5 секторальну модель економіки. Підготуйте презентацію Вашого вторинного соціологічного дослідження у вигляді декількох таблиць та інтерпретації отриманих даних (до 2 тис. знаків).</p> <p>2. Підготуйте соціоматрицю та соціограму на основі реального або уявного дослідження колективу (10-12 осіб). Напишіть коротку інтерпретацію даних (до 2 тис. знаків).</p> <p style="text-align: center;">Завдання для самостійної роботи студентів:</p> <p>1. Поділіться на групи (2-3 осіб) для складання програми соціологічного дослідження на будь-яку тему, пов'язану з проблематикою соціології праці та зайнятості. Розробіть інструментарій для його проведення.</p> <p>2. В групах зробіть колаж-аплікації (А1) для презентації ваших програм соціологічних досліджень.</p> <p>3. Індивідуально поміркуйте, які труднощі і проблеми виникли під час виконання двох попередніх завдань для самостійної роботи. Підготуйте письмову відповідь (до 2 тис. знаків).</p> <p>4. Підготуйте презентацію у Power Point на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Дані державної статистики України щодо питань зі сфери праці та зайнятості». ✓ «Побудова соціоматриці та соціограми для презентації даних соціометрії.» <p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 3 [с. 403-415]. Додатковий: 16 [с. 22-33]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p>	<p style="text-align: center;">4</p> <p style="text-align: center;">5</p>
--	---	---

<p>Знати: особливості використання методів збору та обробки соціологічної інформації відповідно до дослідницьких завдань.</p> <p>Вміти: на основі уявних дослідницьких ситуацій визначати доцільність використання методів збору та аналізу соціальної інформації.</p>	<p>Тема 20. Методи збирання, оброблення і аналізу соціологічної інформації у сфері праці і зайнятості.</p> <p>Лекція План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика і класифікація методів збирання первинної соціологічної інформації. 2. Банк соціологічних даних. 3. Вторинна соціологічна інформація в міжнародних порівняльних проектах. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 3 [с. 416-440]. <i>Додатковий:</i> 16 [с. 22-33], 18 [с. 99-109], 21 [с. 5-110]. <i>Інтернет-ресурси:</i> 23-27.</p> <p>Семінар План семінару</p> <p>Дослідницьке завдання Придумайте тему для проведення корпоративного анкетного опитування. Розробіть інструментарій дослідження в Google-формі. Орієнтовні теми: «Задоволеність персоналом організації умовами роботи», «Мотиви трудової міграції» тощо.</p> <p>Творчі вправи Вправа 1. Чи відповідає метод меті дослідження у наведених прикладах? Поясніть, чому так або ні. Якщо ні, то що можна порадити навзамін? Поділіться думками з одногрупниками. Соціологи хотіли б з'ясувати, наскільки поінформовані громадяни України про заплановану реформу у сфері трудового законодавства та наскільки позитивно її оцінюють. Метод-напівструктуровані інтерв'ю.</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>5</p>
--	---	----------------------------

Вправа 2.

Чи відповідає метод меті дослідження у наведених прикладах? Поясніть, чому так або ні. Якщо ні, то що можна порадити навзаєм?

Соціологи хотіли б оцінити задоволеність умовами праці, взаємовідносинами у колективі, нормами та цінностями корпоративної культури в ІТ-компанії. Метод – фокус-групи за участю персоналу ІТ-компанії.

Завдання для самостійної роботи студентів:

Виконання творчих вправ.

Вправа 1.

Якому типу інтерв'ю найточніше відповідає кожен із наведених у таблиці описів? Заповніть правий стовпчик таблиці відповідно до інформації в лівому, виходячи з того, що кожен із семи перелічених нижче типів інтерв'ювання представлений один раз:

- 1) анкетне опитування;
- 2) напівструктуроване інтерв'ю;
- 3) напівструктуроване глибинне інтерв'ю;
- 4) неструктуроване інтерв'ю;
- 5) неформалізоване інтерв'ю;
- 6) структуроване інтерв'ю;
- 7) формалізоване інтерв'ю.

Опис специфіки інтерв'ю	Тип інтерв'ю
У процесі інтерв'ювання можемо змінювати запланований порядок запитань та їх формулювання для того, щоб допомогти респондентові почуватися комфортніше, якомога докладніше пригадати свій досвід і максимально відверто і невимушено поділитися власними переживаннями та поглядами; намагаємося проявляти емпатію.	
Чітко дотримуємося наперед визначеного порядку запитань, не можемо ніяк змінювати формулювання запитань або варіантів відповідей і намагаємось	

	<p><i>контролювати свою інтонацію, міміку та жести, щоб не порушити нейтральності розмови.</i></p>										
	<p><i>Знаємо, що бажаємо з'ясувати завдяки інтерв'ю, але не маємо орієнтовного плану розмови.</i></p>										
	<p><i>Маємо орієнтовний план розмови, але готові його адаптувати до респондента в процесі інтерв'ювання, щоб допомогти йому почуватися комфортніше, якомога докладніше та відвертіше доповісти про свій досвід.</i></p>										
	<p><i>Маємо чіткий план розмови та дотримуємось його.</i></p>										
	<p><i>Маємо орієнтовний план тривалої розмови, у якій намагаємося якомога глибше розібратися в досвіді та поглядах респондента.</i></p>										
	<p><i>Маємо перелік запитань, відповіді на які респондент обиратиме з-поміж запропонованих варіантів</i></p>										
	<p style="text-align: center;">Вправа 2. У якому рядку наведеної нижче таблиці йдеться про:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) включене спостереження 2) невключене спостереження 3) експеримент 4) експеримент або включене спостереження <p style="text-align: center;">Заповніть правий стовпчик таблиці відповідно до інформації в лівому.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">Опис ситуації</th> <th style="width: 50%;">Метод дослідження</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>Ми не створювали обставин досліджуваної ситуації та не впливаємо на її перебіг</i></td> <td></td> </tr> <tr> <td><i>Ми створили досліджувану ситуацію та спостерігаємо за її перебігом</i></td> <td></td> </tr> <tr> <td><i>Ми не створювали досліджуваної ситуації, але беремо в ній участь, намагаючись при цьому мінімізувати свій вплив на її перебіг</i></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Опис ситуації	Метод дослідження	<i>Ми не створювали обставин досліджуваної ситуації та не впливаємо на її перебіг</i>		<i>Ми створили досліджувану ситуацію та спостерігаємо за її перебігом</i>		<i>Ми не створювали досліджуваної ситуації, але беремо в ній участь, намагаючись при цьому мінімізувати свій вплив на її перебіг</i>	
Опис ситуації	Метод дослідження										
<i>Ми не створювали обставин досліджуваної ситуації та не впливаємо на її перебіг</i>											
<i>Ми створили досліджувану ситуацію та спостерігаємо за її перебігом</i>											
<i>Ми не створювали досліджуваної ситуації, але беремо в ній участь, намагаючись при цьому мінімізувати свій вплив на її перебіг</i>											

	<p><i>Ми почасти створили умови перебігу досліджуваної ситуації та беремо в ній участь</i></p>		
<p style="text-align: center;">Список рекомендованих джерел: Основний: 3 [с. 416-440]. Додатковий: 16 [с. 22-33], 18 [с. 99-109], 21 [с. 5-110]. Інтернет-ресурси: 23-27.</p>			

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Вебер М. *Господарство і суспільство: нариси соціології розуміння* / Макс Вебер; з нім. пер. М. Кушнір. К. : Вид. дім «Всесвіт», 2017. 345 с.
2. Дворецька Г. В. *Соціологія праці* : Навч. посібник / Г.В. Дворецька. К. : КНЕУ, 2016. 244 с.
3. Лукашевич М.П. *Соціологія праці. Навчальний посібник* / М.П. Лукашевич. К. : Либідь, 2014. 440 с.
4. *Нариси новітньої історії України, 1991–2021; зб. ст.* / ред. М. Мінаков, Г. Касьянов та М. Роджанські. Київ : Laurus, 2021. 344 с. (Розділ 2. Розвиток приватного сектору України. Розділ 3. Класовий поділ і соціальна нерівність у незалежній Україні). Англomовна версія монографії: Mykhailo Minakov, Georgiy Kasianov, Matthew Rojansky (eds.). From «The Ukraine to Ukraine. A Contemporary History, 1991-2021». Ibidem-Verlag, Stuttgart 2021. 386 p.
5. Огаренко В. М. *Соціологія праці: Навчальний посібник* / В.М. Огаренко, Ж. Д. Малахова. Запоріжжя: Гуманітарний університет ЗІДМ, 2015. 218 с.

Додатковий

6. Балакірева О., Локтева І. Неформальна зайнятість, дискримінація при працевлаштуванні та виміри людського капіталу // Український соціум. 2018. №4. С. 35-52.
7. Близнюк В. Гендерні відносини в економічній сфері // Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. К. : “К.І.С.”, 2017. С. 327-353.
8. Вербець В. В. Соціологія праці // URL: http://pidruchniki.ws/12560607/sotsiologiya/sotsiologiya_pratsi (дата звернення: 3.11.2022).
9. Кутуєв П., Єнін М., Костюкевич С. Виклики успішному працевлаштуванню молоді в контексті ідеології університетської освіти // Ідеологія і політика. 2019. №2 (3). С. 60-86.
10. Лібанова Е. М., Фтомова О.С. Особисті перекази мігрантів: оцінка масштабів та наслідки // Демографія та соціальна економіка. 2019. №3. С. 11-29.
11. Марценюк Т. Різниця в оплаті праці молодих чоловіків і жінок // Молодь України: від освіти до праці / [Оксамитна С., Виноградов О., Малиш Л., Марценюк Т.; за ред. С. Оксамитної]. К. : ВПЦ НаУКМА, 2010. С. 152-160.
12. Марценюк Т., Плахотнік О. Гендерова робота: як ринок праці та хатня робота конструюють гендер (Розділ 5) // Гендер для медій: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. – К. : Критика, 2016. С. 77-96.
13. Пікетті Тома. Капітал у ХХІ столітті / Тома Пікетті. Пер. з англійської Наталії Палій. К. : Наш Формат, 2016. 696 с.
14. Петрушина Т., Соколовський І. Соціологічні показники стану ринку праці України: актуальні проблеми та виклики // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін, 2018. Випуск 6 (20). С. 139-147.
15. Розвиток людського капіталу: на шляху до якісних реформ. Центр Разумкова, 2018. 368 с.
16. Симончук О. Класовий розподіл населення України згідно з європейською соціально-економічною класифікацією // Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. Київ, 2017. С. 22-33.
17. Садова У. Я., Риндзак О. Т. Актуальні проблеми зайнятості внутрішньо переміщених осіб: регіональний аспект // Демографія та соціальна економіка. 2016. № 3 (28). С. 171-185.
18. Толстих Н. Малозабезпеченість як системний бар'єр на шляху соціально-економічного розвитку України // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2020. № 3. С. 99-109.
19. Татомир І. Л. Зайнятість та освітня політика в епоху штучного інтелекту й роботехніки // Демографія та соціальна економіка. 2019. №2 (36). С. 178-193.
20. Neil J. Smelser and R. Swedberg. Economic sociology. Second edition. 2005. 749 p.
21. The International Labour Organization Global HIV Discrimination in the World of Work survey. International Labour Organization 2021. 157 p.

22. Trade and decent work: Indicator guide. International Labour Organization 2021. 115 p.

Інтернет-ресурси

23. Archive of publications and research of International Labour Organization. URL: https://www.ilo.org/global/publications/WCMS_821843/lang-en/index.htm (дата звернення: 3.11.2022).

24. Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ. URL: <https://razumkov.org.ua/> (дата звернення: 3.11.2022).

25. Статистичні матеріали Держстату України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 3.11.2022).

26. Архів соціологічних даних КМІС. URL: <https://www.kiis.com.ua/> (дата звернення: 3.11.2022).

27. Архів соціологічних даних Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/socialna-politika> (дата звернення: 3.11.2022).

**Курсивом визначено джерела та літературу, яка наявна в бібліотеці ДТЕУ.*